

Uroczystości pogrzebowe ekshumowanych 14 żołnierzy zamordowanych w jawornickim lesie

Oprac.: M. Dachnowicz

Po 76 latach w Jaworniku Ruskim odbyły się uroczystości pogrzebowe ekshumowanych 14 żołnierzy zamordowanych w jawornickim lesie w lipcu 1946 r. przez Ukraińską Powstańczą Armię.

24 lipca 1946 r. w Jaworniku Ruskim doszło do mordu dokonanego przez nacjonalistów ukraińskich spod znaku OUN-UPA na 14 Żołnierzach Wojska Polskiego z 28 Pułku Piechoty 9 Dywizji Piechoty.

Po 76. latach od tych tragicznych wydarzeń w Jaworniku Ruskim odbyły się uroczystości pogrzebowe ekshumowanych żołnierzy, organizowane wspólnie przez Instytut Pamięi Narodowej Oddział w Rzeszowie, Urząd Gminy w Birczy oraz 21 Brygada Strzelców Podhalańskich.

W uroczystości udział wzięli członkowie rodzin zamordowanych żołnierzy, licznie zgromadzeni przedstawiciele władz państwowych i samorządowych oraz instytucji i środowisk lokalnych. Wśród uczestników uroczystości obecny był prof. Karol Polejowski- zastępca prezesa IPN, prokurator Andrzej Pozorski- zastępca Prokuratora Generalnego, dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ks. prof. dr hab. Józef Marecki- członek kolegium IPN, płk Konrad Kłós- przedstawiciel Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Jolanta Sawicka- wicewojewoda podkarpacki, Anna Huk- członek Zarządu Województwa Podkarpackiego, Jan Pączek- starosta przemyski, Wojciech Bobowski- przewodniczący rady powiatu przemyskiego, Marek Kudła- wicestarosta przemyski, radni powiatu przemyskiego Władysław Maciupa, Henryk Sowa, sekretarz powiatu przemyskiego Jerzy Góralewicz, Agnieszka Paryga - skarbnik powiatu, Małgorzata Dachnowicz- powiatowy rzecznik prasowy, Henryk Kozik- przewodniczący rady powiatu brzozowskiego oraz członek Rady Konsultacyjnej do Spraw Działaczy Opozycji i Osób Represjonowanych województwa podkarpackiego, Grzegorz Gągola- wójt gminy Bircza, Jacek Grzegorzak burmistrz miasta i gminy Dubiecko wraz z radnym gminy Jackiem Hendzlem, Ryszard Adamski - wójt gminy Stubno, Tadeusz Bobek - wójt gminy Krasieczyn, płk Robert Borej- zastępca

Dowódcy 21. Brygady Strzelców Podhalańskich, Płk Michał Małyska - dowódca 3 Podkarpackiej Brygady Obrony Terytorialnej, gen. bryg. SG Andrzej Popko-Komendant. Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej, kpt. Inż. Jan Jastrzębski- Dziekan Korpusu Oficerów Zawodowych Wojsk Lądowych, dr hab. Dariusz Iwaneczko- dyrektor IPN Oddział w Rzeszowie, dr Piotr Szopa, naczelnik OBUWiM IPN w Rzeszowie, prokurator Dorota Cebrat, naczelnik Wydziału Nadzoru nad Śledztwami GKŚZpNP, prokurator Robert Janicki GKŚZpN, prok. Beata Śmiechowska - naczelnik OKŚZPNP w Rzeszowie, przedstawiciele posłów i parlamentarzystów RP, prof Andrzej Zapałowski- radny rady miejskiej w Przemyślu, Mirosław Majkowski- przewodniczący Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemyśl wraz z grupą rekonstrukcyjną, przedstawiciele LP- Nadleśnictwa Bircza i Nadleśnictwa Dynów.

Krótki rys historyczny przedstawił dr hab. Dariusz Iwaneczko, obrazując sylwetki oraz okoliczności śmierci żołnierzy. Gości natomiast powitał dr Piotr Szopa - przedstawiciel IPN Rzeszów. Mszy Świętej przewodniczył abp. Adam Szal - Metropolita Przemyski. Homilię wygłosił ks. płk Władysław Maciej Kozicki, kapelan garnizonu przemyskiego. Po zakończeniu mszy świętej głos zabrał Zastępca Prezesa IPN Warszawa - dr hab. Karol Polejowski, który w swoim przemówieniu podkreślił, że poprzez dzisiejszą uroczystość państwo polskie wypełniło swój obowiązek odnalezienia, zwrócenia rodzinom i pogrzebania szczątków swoich obywateli. Nie brakło też podziękowań dla społeczników, którzy bardzo zaangażowali się w poszukiwania zamordowanych żołnierzy tj. Andrzeja Wrotniaka, Andrzeja, Banasia, Władysława Radonia, wójta gminy Grzegorza Gągoli, prof Andrzeja Zapałowskiego i mieszkańców Birczy.

Po Mszy uczestnicy uroczystości przemaszerowali z udziałem orkiestry wojskowej na pobliski cmentarz.

Pomordowanym na cmentarzu żołnierze oddali hołd salwą honorową a tuż po niej odbyło się złożenie wieńców i wiązanek przez obecnych na uroczystości. W imieniu władz powiatu przemyskiego głos zabrał Wojciech Bobowski - przewodniczący rady powiatu przemyskiego, który w swoim przemówieniu poparł apel wójta gminy Bircza Grzegorza Gągoli aby tablica na grobie Nieznanego Żołnierza z napisem „Bircza 1945 - 1946”, która zniknęła w niewyjaśnionych okolicznościach powróciła na swoje miejsce. Podkreślał wagę krzywdy jaką wyrządzono mieszkańcom gminy Bircza tym gestem, a w przestrzeni publicznej pojawiały się obraźliwe stwierdzenia, że Birczy bronili cześciści.

Birczy broniło Wojsko Polskie - podkreślał w swoim przemówieniu Wojciech Bobowski - ale LWP jest od 1952 r. Od chwili zmiany konstytucji. Nie było LWP w 1946 r. Podejrzewam, że żołnierze ci młodzi chłopcy, dwudziestoparoletni, wraz z ich dowódcą 23 - letnim w ogóle nie mieli pojęcia o polityce, ani się nią nie interesowali. Walczyli z wrogiem Walczyli z tymi, którzy mordowali ludność. Gdyby nie obronili Birczy to by zginęła ludność cywilna i zginęliby uchodźcy z sąsiednich miejscowości, gdyby nie żołnierze, gdyby nie milicjanci, którymi byli członkowie AK. Trzeba znać tę historię i sprawdzać (...) bo potem buduje się taką opowieść, że Bircza to był garnizon wojska, komisja przesiedleńcza, posterunek milicji, po to żeby umotywować napady i atak. Bo jeśli atakujemy obiekt wojskowy to przecież nie ludzi a jednak było inaczej. Stąd dzisiejsza uroczystość (...) mam nadzieję, że przybliży powrót napisu „Bircza 1945 - 1946” na grób Nieznanego Żołnierza, a żołnierze polscy będą uznawani za polskich żołnierzy. Panie poruczniku Wienc, bohaterscy żołnierze - zwrócił się do zamordowanych w 1946 r. żołnierzy - bardzo dziękuję za to, że możemy tu żyć. Bo to jest m.in. wasza zasługa. Żegnamy porucznika i jego trzynastu podkomendnych, Cześć ich pamięci. Będziemy o nich pamiętać! - zakończył przewodniczący Bobowski.

We wspólnej mogile spoczęli:

śp. kpr. JÓZEF BEDNARCZYK

śp. strz. FELIKS ŻYTO

śp. st. strz. FELIKS GOŁĘBOWSKI

śp. kpr. JÓZEF KANCLERZ

śp. strz. TADEUSZ KĘSY

śp. strz. TADEUSZ KIESZKOWSKI

śp. strz. STANISŁAW LEWANDOWSKI
śp. strz. KAZIMIERZ PAWŁOWSKI
śp. st. strz. JÓZEF SZTUKIEL
śp. kpr. MIECZYŚLAW SZYMCZAK
śp. strz. ROMAN TRUKAWKA
śp. por. TADEUSZ WIENC
śp. strz. JERZY ZYCH
śp. strz. WALENTY ŻUREK

